

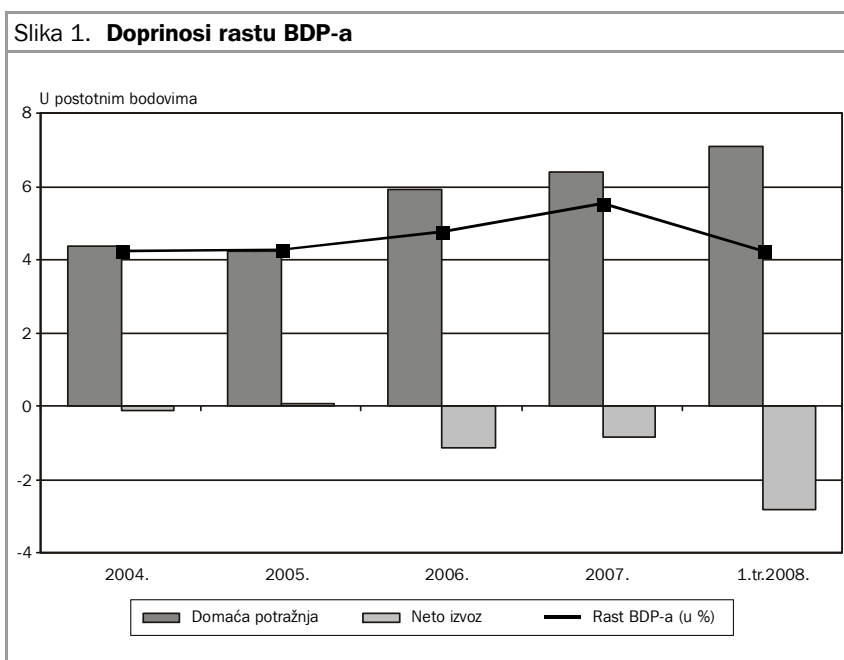
I. Usporavanje u drugom tromjesečju?

Rast u prvom tromjesečju iznad očekivanja,...

Hrvatsko je gospodarstvo u prvom tromjesečju ove godine ostvarilo rast BDP-a od 4,3 posto, nakon 3,7 posto u prethodnom tromjesečju. Takav je solidan rast uvjetovao dodatno ubrzavanje trend-ciklusa. Prema desezoniranim podacima, tromjesečni je rast ukupne gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju 2008. iznosio 1,8 posto, gotovo dvostruko više nego u posljednjem tromjesečju prethodne godine. Ovakvo je ostvarenje premašilo očekivanja da će početkom godine, ponajprije zbog negativnih kretanja u svjetskom gospodarstvu povezanim s nestabilnostima na financijskim tržištima, doći i do usporavanja domaćeg gospodarstva. Čini se kako su pozitivni faktori u domaćoj ekonomiji ipak imali značajniji utjecaj na ukupnu aktivnost od negativnih utjecaja iz međunarodnog okruženja. Naime, investicijska se aktivnost značajno povećala, dok su sezonski faktori, uvjetovani Uskrsom u ožujku, pripomogli održavanju solidnog rasta osobne potrošnje. Ukratko, rast je BDP-a uglavnom uvjetovala domaća potražnja - tome su investicije pridonijele 3 postotna boda, osobna potrošnja 2,7 bodova, dok je neto izvoz imao značajan negativan doprinos od 2,8 postotnih bodova. Analizirajući bruto dodanu vrijednost gospodarstva po djelatnostima, može se ustvrditi da je u prvom tromjesečju ove godine ostvaren solidan rast u građevinarstvu, djelatnosti hotela i restorana, financijskim i poslovnim uslugama te u industrijskoj proizvodnji.

... ali drugo donosi usporavanje

Mjesečni pokazatelji za drugo tromjesečje ukazuju na nepovoljnija kretanja u gospodarstvu u odnosu na početak godine - desezonirani podaci o industrijskoj proizvodnji i ostvarenom obujmu trgovine na malo pokazuju značajno slabljenje aktivnosti. No, građevinska je aktivnost nastavila ubrzano rasti. Nakon razočaravajućeg broja ostvarenih turističkih noćenja u travnju, bitno bolje rezultate donosi svibanj. Ipak, može se zaključiti da će ukupni rezultati u drugom tromjesečju biti nepovoljniji u odnosu na prvo.

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

Solidan rast osobne potrošnje

Osobna je potrošnja u prvom tromjesečju bila snažna, zabilježivši porast od 4,3 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine, unatoč rastućoj inflaciji i tek umjerenom rastu prosječnih plaća. Desezonirani podaci na tromjesečnoj

razini ukazuju čak i na ubrzavanje njenog rasta tijekom ove godine. Ovakvo se kretanje treba pripisati pozitivnom utjecaju porasta zaposlenosti. Povećani proračunski transferi s kraja prošle godine i povlačenje sredstava s nestabilnog tržišta kapitala dodatno su pripomogli relativno visokoj razini osobne potrošnje. Može se zaključiti da stanovništvo ima snažnu sklonost prema ujednačavanju potrošnje kroz prilagođavanje odnosa štednje i investicija.

Državna potrošnja uvjetovana privremenim financiranjem proračuna

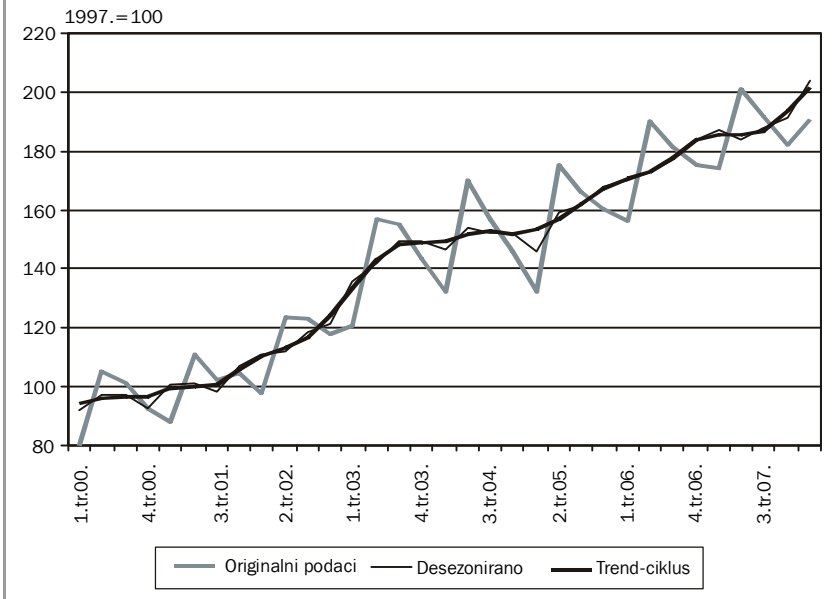
Državna je potrošnja bila relativno mala u prvom tromjesečju ove godine, pri čemu je rast u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine iznosio 0,5 posto. Za usporedbu, u trećem je i četvrtom tromjesečju 2007. ostvaren međugodišnji rast od 4,4, odnosno 3,7 posto. Relativno niska potrošnja objašnjava se privremenim financiranjem proračuna s obzirom da je ovogodišnji proračun donesen tek u ožujku. Stoga su u prvom tromjesečju ostvareni tek nužni troškovi, a sve je ostalo ostavljeno za preostali dio godine.

Snažan rast investicija

Prvo je tromjesečje 2008. godine donijelo i rast investicija od 9,8 posto, što upućuje na snažan oporavak u odnosu na sredinu prošle godine. Iako je bio očekivan, toliko snažan rast investicijske aktivnosti ipak predstavlja iznenađenje. Ne raspoložemo detaljnijim informacijama o strukturi ukupnih investicija, ali građevinska aktivnost donekle objašnjava takva kretanja. Naime, ona je zabilježila snažan porast, djelomično i zbog izgradnje sportskih dvorana za Svjetsko prvenstvo u rukometu koje se treba održati početkom 2009. godine. Obujam građevinskih radova u prvom tromjesečju bio je 10,2 posto veći na međugodišnjoj razini. Istovremeno je uvoz kapitalnih dobara povećan za 18,3 posto u tekućim kunama, što ukazuje i na proces tehnološkog obnavljanja kapaciteta.

Slika 2. **Investicije**

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

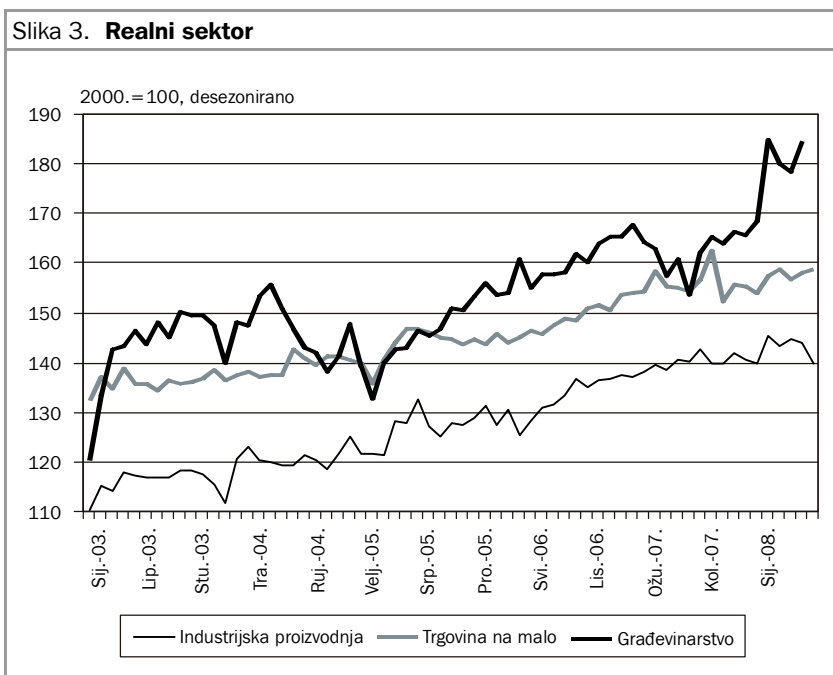
Slabljenje izvoza

U prvom se tromjesečju ove godine obujam izvoza roba i usluga povećao 3,8 posto na međugodišnjoj razini, dok je uvoz istovremeno rastao 7 posto. Posljedica toga je povećanje trgovinskog deficita i slabljenje vanjske pozicije zemlje, na što upućuje i porast tekućeg računa platne bilance na 2,5 milijarde eura u prvom tromjesečju. Do kraja ožujka je udio deficita tekućeg računa platne bilance dosegao 9,6 posto BDP-a, dok je u 2007. iznosio 8,6 posto. Tome su djelomično doprinijeli i pogoršani uvjeti razmjene. Naime, u drugom su dijelu prošle godine uvozne cijene roba i usluga rasle brže od izvoziha, i to uglavnom zbog brzog rasta cijena nafte i hrane. Rastuće cijene turističkih usluga u Hrvatskoj donekle su ublažile slabljenje uvjeta razmjene. Ipak, čini se da se ranjivi izvozni sektor teško nosi s rastućim troškovima proizvodnje.

Prema podacima o razmjeni roba, njihov je izvoz povećan 6 posto u prvih pet mjeseci na međugodišnjoj razini u kunama, dok je istovremeno uvoz roba porastao 11,8 posto. To je prilično veliki jaz, pogotovo u situaciji kada je razina robnog uvoza dvostruko veća od izvoza. Za razliku od prethodnih godina, kada je naftna industrija prednjačila u izvozu, u prvih je pet mjeseci ove godine izvoz nafte i naftnih derivata smanjen 6 posto, djelomično zbog smanjenih kapaciteta domaćih rafinerija, dok je uvoz povećan 26 posto. Osim toga, snažnom je uvozu značajno doprinio uvoz brodova, cestovnih vozila te strojeva i opreme.

Usporavanje industrijske proizvodnje i trgovine na malo u drugom tromjesečju

Nakon što je početkom godine ostvaren snažan rast industrijske aktivnosti i prometa u trgovini na malo (4,8 i 2,8 posto) na međugodišnjoj razini, pokazatelji za drugo tromjesečje ukazuju na slabljenje aktivnosti.

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

Okvir 1. Međunarodno okruženje

Nepovoljna kretanja na svjetskom financijskom tržištu praćena značajnim usporavanjem američkog gospodarstva odražavaju se i u smanjenom ekonomskom rastu većeg broja razvijenih zemalja. Posljedično usporava i globalni gospodarski rast, iako povoljan utjecaj na njega i dalje ima snažan rast u zemljama poput Kine i Indije u kojima je ekonomska aktivnost ponajprije uvjetovana snažnim rastom domaće potražnje.

U prvom je tromjesečju 2008. tromjesečni rast BDP-a u SAD-u iznosio 1 posto na godišnjoj razini (ECB, *Monthly Bulletin*, srpanj 2008.). Eurostat je pak objavio svoju procjenu za euro-zonu prema kojoj je BDP porastao iznad očekivanja, dosegaši 0,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje u kojem je rast iznosio 0,4 posto. Pritom su glavni doprinos takvim kretanjima dali domaća potražnja i zalihe, dok je doprinos neto izvoza bio neutralan. Značajan utjecaj je imalo i njemačko gospodarstvo u kojem je aktivnost na tromjesečnoj razini porasla za 1,5 posto u prvom tromjesečju uglavnom zahvaljujući snažnom rastu investicija. Lipanjske prognoze Europske središnje banke ukazuju da bi rast ukupne aktivnosti u ovoj godini mogao iznositi između 1,5 i 2,1 posto, dok bi se u 2009. mogao kretati između 1 i 2 posto. Nakon 3,7 posto zabilježenih u svibnju, u lipnju je inflacija u euro-zoni dosegla 4 posto na međugodišnjoj razini, ponajprije zbog rastućih cijena nafte i hrane.

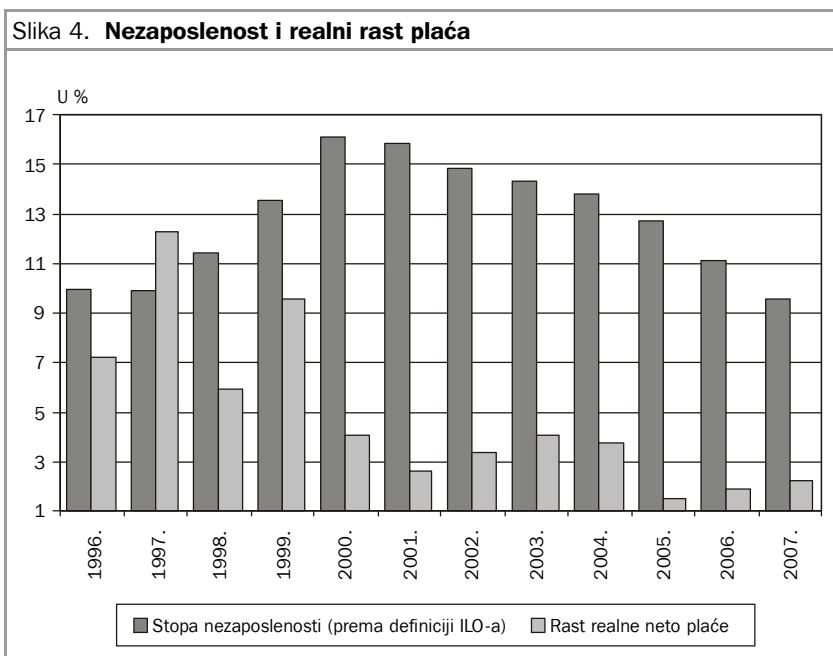
Cijene nafte su nastavile rasti tijekom drugog tromjesečja 2008. godine. Početkom srpnja su prešle granicu od 140 USD po barelu zbog napetosti na Bliskom istoku, smanjenih rezervi nafte u SAD-u i slabog američkog dolara. Što se tiče potražnje za naftom, valja napomenuti da je Međunarodna agencija za energiju korigirala svoje prognoze potražnje prema dolje, iako je ona u zemljama u razvoju i dalje snažna dijelom i zbog visokog rasta kineskog uvoza naftnih proizvoda. Što se tiče ponude, OPEC je ponovno naglasio da je obujam njegove proizvodnje primjeren potražnji, dok u zemljama izvoznicama nafte koje nisu članice OPEC-a proizvodnja stagnira i teško je očekivati njezino povećanje u kratkom roku. To znači da će cijene nafte ostati na visokim razinama u srednjoročnom razdoblju te da će i dalje biti vrlo osjetljive, kako na male promjene u odnosu ponude i potražnje na tržištu, tako i na promjene u geopolitičkom okruženju.

Tako je, na primjer, sezonski vrijednost industrijske aktivnosti smanjena za 0,6 posto u travnju i 2,9 posto u svibnju. Obujam realnog prometa u trgovini na malo, koji je početkom godine pokazivao znatno umjereniji rast u odnosu na industrijsku aktivnost, održao je pozitivan trend, ali je njegov porast u travnju i svibnju bio znatno umjereniji - 0,8 i 0,4 posto. Pritom treba

primijetiti da je promjena u mjesečnom rasporedu neradnih dana (Uskrs u ožujku, Tijelovo u svibnju), uz činjenicu da su dva praznika u svibnju pala u četvrtak, što su mnogi zaposlenici iskoristili za spajanje s vikendom, mogla značajno utjecati na industrijsku proizvodnju i obujam trgovine na malo. Stoga valja pričekati još nekoliko opservacija da bi se donio zaključak o mogućoj promjeni trenda u aktivnosti realnog sektora.

Povoljna kretanja na tržištu rada

U razdoblju od siječnja do svibnja ove godine ukupna je zaposlenost povećana 1,5 posto u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Očito je da su sezonski faktori počeli djelovati s obzirom da se apsolutni broj zaposlenih povećava od veljače. Tako je u odnosu na travanj zaposlenost u djelatnosti hotela i restorana u svibnju porasla za 11,3 posto.

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

U istom je mjesecu broj registriranih nezaposlenih osoba bio 12 posto manji nego godinu dana ranije. Posljedično se i stopa registrirane nezaposlenosti smanjila na 13,2 posto, što je za 1,6 postotnih bodova manje nego u istom mjesecu 2007. Istovremeno je anketna stopa nezaposlenosti usklađena s definicijom ILO-a iznosila 10,2 posto u prvoj i 9,0 posto u drugoj polovici 2007. U prva su se četiri mjeseca ove godine bruto plaće u prosjeku povećale 7,4 posto na međugodišnjoj razini. Međutim, realno su porasle 1,4 posto, što je znatno manje nego u 2007. godini.

Tablica 1. Glavni ekonomski pokazatelji				
	2006.	2007.	2008.	
REALNA GOSPODARSKA AKTIVNOST				
Bruto domaći proizvod, realni (%-tna promjena)	4,8	5,6	4,3	1. tromjesečje
Industrijska proizvodnja, fizički obujam (%-tna promjena)	4,5	5,6	3,6	siječanj-svibanj
Trgovina na malo, realni promet (%-tna promjena)	2,1	5,3	2,2	siječanj-svibanj
Građevinarstvo, fizički obujam (%-tna promjena)	9,3	2,4	13,1	siječanj-travanj
Turizam, noćenja (%-tna promjena)	3,1	5,6	5,4	siječanj-svibanj
ZAPOSLENOST, PLAĆE I CIJENE				
Stopa registrirane nezaposlenosti	16,6	14,8	13,2	svibanj
Neto plaća (%-tna promjena)	5,2	5,2	6,0	travanj
Potrošačke cijene (%-tna promjena)	3,2	2,9	7,6	lipanj
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA				
Izvoz roba, EUR (%-tna promjena)	17,2	9,1	6,0	siječanj-svibanj
Izvoz roba i usluga, EUR (%-tna promjena)	11,3	8,0	3,8	siječanj-ožujak
Uvoz roba, EUR (%-tna promjena)	14,0	10,1	11,8	siječanj-veljača
Uvoz roba i usluga, EUR (%-tna promjena)	12,4	9,5	7,0	siječanj-ožujak
PRORAČUN, KAMATNE STOPE I TEČAJ				
Saldo konsolidiranog proračuna (sred. država, mlrd. HRK)	-6,39	-	0,72	siječanj-ožujak
Kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite bez valutne klauzule (kraj razdoblja, u % na godišnjoj razini)	9,37	9,74	9,90	svibanj
Tržište novca Zagreb (prekonoćni krediti, u % na god. razini, kraj razdoblja)	2,02	5,33	2,66	svibanj
Tečaj HRK/EUR (kraj razdoblja)	7,35	7,33	7,25	lipanj
Tečaj HRK/USD (kraj razdoblja)	5,58	4,99	4,59	lipanj

Napomena: Postotne promjene u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Izvori: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija RH.

Restriktivnija monetarna i kreditna politika

U prvih je pet mjeseci tekuće godine rast monetarnih i kreditnih agregata nastavio usporavati, odražavajući tako restriktivniju monetarnu politiku. Na kraju je prvog tromjesečja 2008. desezonirana vrijednost ukupnih likvidnih sredstva (M4) bila 1,8 posto veća nego u prosincu i 14,4 posto veća nego u istom mjesecu prošle godine. Daljnje je usporavanje uslijedilo u travnju i svibnju kada je međugodišnja stopa iznosila 12,3 posto, što je oko 8 postotnih bodova manje nego godinu dana ranije. Usporavanje je uglavnom uvjetovalo kretanje novčane mase (M1) i kunskih štednih depozita, dok su devizni depoziti zadržali dinamiku snažnog rasta, dijelom zahvaljujući i povlačenju štednje stanovništva s kolebljivog tržišta kapitala u manje riskantne devizne depozite. Oni su u svibnju 2008. godine bili 16,6 posto veći nego u istom mjesecu prošle godine.

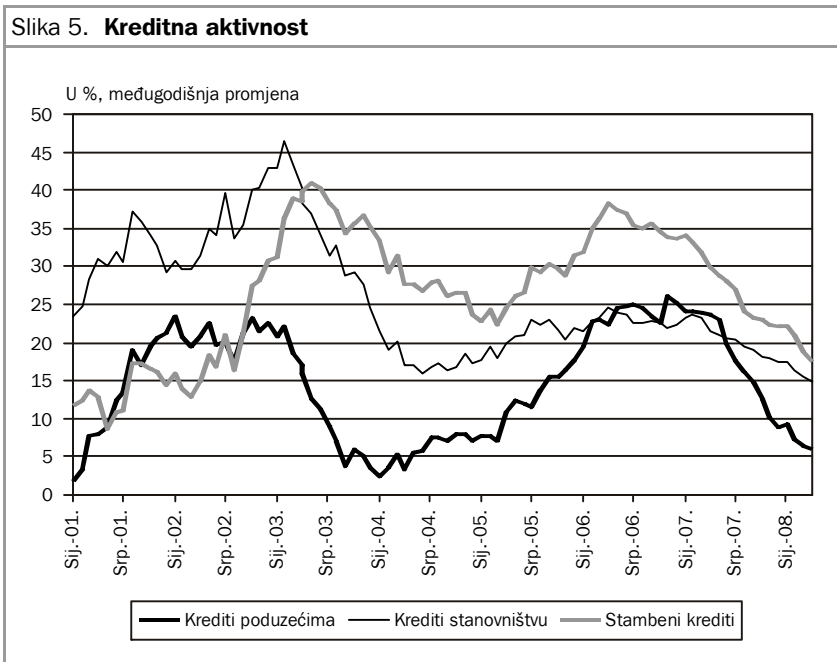
Zahvaljujući ranije uvedenim mjerama središnje banke usmjerenim na obuzdavanje kreditne ekspanzije, rast kreditne aktivnosti usporava od drugog dijela 2007. godine. U svibnju 2008. godine ukupni su se domaći krediti povećali 10,7 posto na međugodišnjoj razini, što je za oko 11 postotnih bodova manje nego u istom mjesecu 2007. Iako su i krediti stanovništvu i krediti poduzećima ostvarili manji rast, prilagođavanje novim okolnostima je bilo znatno izraženije kod kredita poduzećima. Njihov je rast u svibnju 2008. godine smanjen na 5,9 posto, što je gotovo četiri puta manje nego u svibnju 2007. godine. Poduzeća djelomično kompenziraju nedostatak domaćih izvora financiranja zadužujući se direktno u inozemstvu, čime doprinose povećanju vanjskog duga. Usporavanje rasta kredita stanovništvu je bilo nešto umjerenije i zasad bez značajnijeg utjecaja na kretanje osobne potrošnje. U svibnju su krediti stanovništvu porasli 14,8 posto, dok su stambeni krediti kao najpropulzivniji dio kredita stanovništvu zabilježili rast od 17,5 posto na međugodišnjoj razini, što je najniža stopa rasta od 2002. godine.

Početkom 2008. godine Hrvatska narodna banka je počela primjenjivati nov način izvještavanja o stanju vanjskog duga. U skladu s tim je 31. prosinca 2007. iznos bruto inozemnog duga revidiran s 32,9 milijardi eura na 33,2 milijarde. Krajem travnja ove godine je dosegao 34,6 milijardi eura. Ovogodišnje se povećanje od 1,4 milijarde eura većim dijelom može pripisati sektoru poduzeća koji je svoje inozemno zaduženje povećao za milijardu eura,

čime i dalje zadržava najveći udio u ukupnom dugu (42 posto). Država je nastavila s politikom smanjivanja vanjskog zaduživanja umanjivši svoj inozemni dug za 0,3 milijarde eura. Iako je zbog promjene u metodologiji otežana usporedba po razdobljima, ipak se može primijetiti da je tempo rasta duga sličan onom iz istog razdoblja prethodne godine (približno 1 posto mjesečno).

Bolja likvidnost na tržištu novca

Nakon prvog tromjesečja obilježenog nelikvidnošću uzrokovanom odlukom središnje banke da ne održi nekoliko repo aukcija, drugo je tromjesečje na tržištu novca zabilježilo mnogo manje problema. Središnja je banka održala redovite repo aukcije i nije intervenirala na deviznom tržištu. Likvidnost se na tržištu novca značajno popravila, a manji su se problemi pojavili tek s novim razdobljima upisa obvezne rezerve.

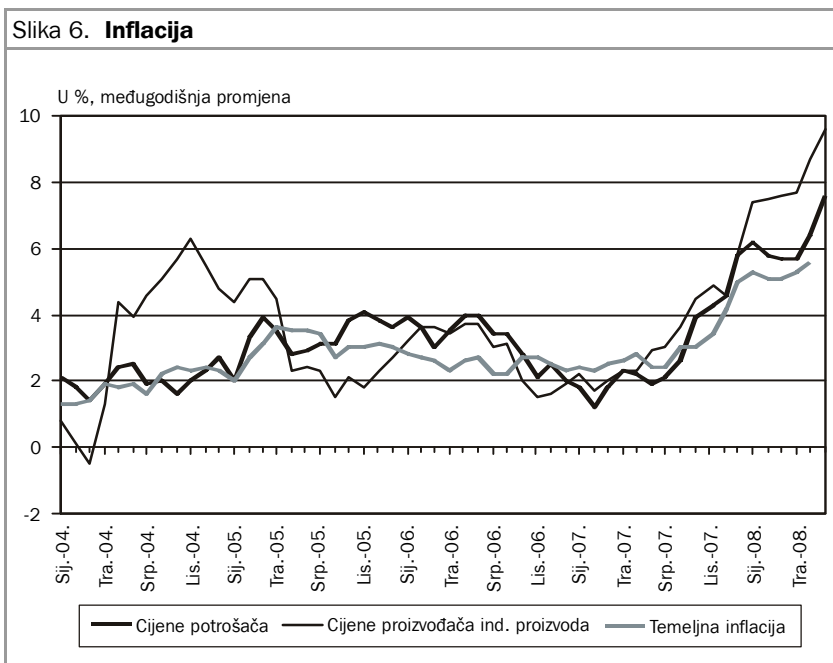

Izvor: Hrvatska narodna banka.

Kamatna stopa se na prekonoćnom tržištu novca kretala oko 2,5 posto, što je relativno nisko u odnosu na prvo tromjesečje ove godine, ali i isto tromjesečje 2007. Istovremeno je granična repo stopa u drugom tromjesečju 2008. godine iznosila 4,8 posto, što je nešto niže nego u ožujku, ali i znatno više nego u drugom dijelu 2007. godine. Ovaj podatak odražava nastojanja središnje banke da smanji inflacijske pritiske. Stabilni uvjeti na tržištu novca prenijeli su se i na devizno tržište, pa se prosječni tečaj eura stabilizirao oko 7,25 kuna u lipnju. To je 1,1 posto manje nego godinu dana ranije, što potvrđuje da središnja banka koristi jaku kunu kao mjeru u borbi protiv rastuće uvozne inflacije.

Snažni inflacijski pritisci

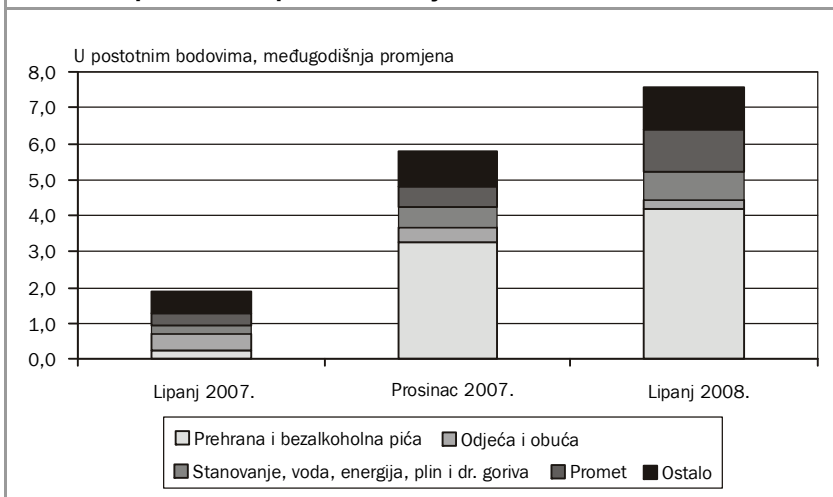
U lipnju 2008. godine cijene dobara i usluga za osobnu potrošnju povećale su se za 0,7 posto u odnosu na svibanj. Pritom su cijene dobara porasle za 0,7 posto, dok su se cijene usluga povećale za 0,8 posto.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka.

Mjesečno povećanje potrošačkih cijena nije svojstveno lipnju u kojem su cijene, zbog utjecaja sezonskih učinaka, dosad bilježile pad na mjesečnoj razini. Ovakvo kretanje ukazuje na prisutnost snažnih inflacijskih pritisaka. To potvrđuje i godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena koja je u lipnju iznosila 7,6 posto, što predstavlja dodatno ubrzavanje u odnosu na travanj i svibanj kada je dosegla 5,7 i 6,4 posto. Međugodišnje stope promjene cijena zabilježene od prosinca 2007. godine, a pogotovo u posljednja dva mjeseca, najveće su od 1994. godine. Tako je u prvoj polovici 2008. godine prosječni međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena iznosio visokih 6,2 posto. Povećanju potrošačkih cijena u lipnju najviše je pridonio rast cijena goriva i maziva za osobna vozila u iznosu od 5,1 posto te rast cijena prehrambenih proizvoda od 0,8 posto u odnosu na svibanj. Značajan rast od 2,0 posto zabilježile su i cijene rekreacije i kulture. Uslijed početka turističke sezone porasle su cijene ugostiteljskih usluga (1,8 posto), a posebno usluge smještaja (9,2 posto).

Slika 7. **Doprinos rastu potrošačkih cijena**

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

Promatrajući međugodišnju promjenu, najveći utjecaj na ukupni rast cijena dale su cijene hrane s povećanjem od 14,0 posto. To se naročito odnosi na rast cijena kruha i žitarica (18,8 posto), mlijeka, sira i jaja (17,1 posto) te mesa (8,5 posto). Veliki doprinos rastu cijena dale su i cijene goriva i maziva za osobna vozila koje su u usporedbi s lipnjem 2007. zabilježile povećanje od 22,5 posto.

Značajan međugodišnji rast bilježe i cijene prometnih usluga, naročito cestovnog prijevoza (12,0 posto), dok se najznačajnije smanjenje na međugodišnjoj razini odnosi na cijene automobila koje su pale za 4,1 posto. U lipnju su se cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima povećale za 1,3 posto na mjesečnoj razini, baš kao i u svibnju. U 2008. se rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima kretao iznad 7,0 posto na međugodišnjoj razini. On ubrzava već trinaest mjeseci zaredom, pa je u lipnju ove godine dosegnuo 9,6 posto.

Solidan rast prihoda proračuna...

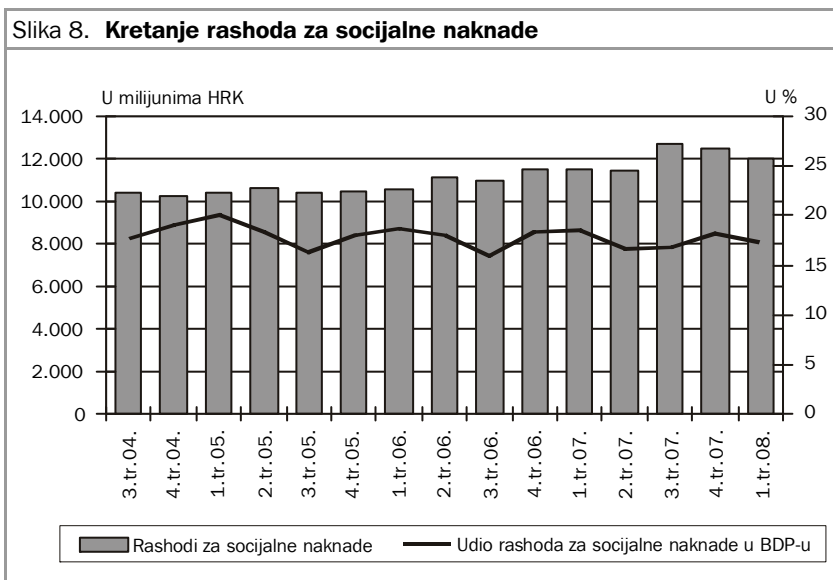
Povoljna kretanja u realnom sektoru praćena pozitivnim trendovima na tržištu rada i ubrzanim rastom cijena utjecala su na povećanje prihoda proračuna konsolidirane središnje države. Prihodi su u prva četiri mjeseca ove godine iznosili 40,2 milijarde kuna uz povećanje od 13,3 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Proračun konsolidirane središnje države uključuje konsolidirane transakcije državnog proračuna i devet izvanproračunskih fondova (HZMO, HZZO, HZZ, Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, DAB i Hrvatski fond za privatizaciju).

Najznačajniji prihod proračuna konsolidirane središnje države je prihod od PDV-a koji je u prva četiri mjeseca zabilježio međugodišnji rast od 15,5 posto. Ovako visok rast je rezultat povećanja uvoza budući da je najveći dio PDV-a naplaćen upravo pri uvozu, ali i povećanja cijena. Kao rezultat povećanja bruto plaća i zaposlenosti u prva četiri mjeseca raste i ukupni prihod od socijalnih doprinosa, i to po stopi od 10,0 posto, kao i prihod od poreza na dohodak koji raste po visokoj stopi od 18,6 posto. Rast prihoda od poreza na dohodak vrlo je visok, pogotovo ako se uzme u obzir da se već u travnju počelo s isplatom povrata poreza na dohodak. Prihod od poreza na dobit bilježi međugodišnji rast od 20,2 posto kao rezultat dobrog poslovanja poduzeća i banaka tijekom 2007. godine te njegove visoke uplate u travnju po osnovi godišnjeg obračuna. Prihod od trošarina jedini je porezni prihod konsolidirane središnje države koji u prva četiri mjeseca 2008. bilježi smanjenje, i to za 3,1 posto. Gotovo svi prihodi od trošarina bilježe međugodišnji pad, osim trošarina na alkohol, kavu i luksuzne proizvode. Smanjenje od 3,0 posto je zabilježio i najizdašniji prihod od trošarina na

naftu, što je rezultat smanjene potrošnje goriva zbog vrlo visoke cijene, kao i sve češće ugradnje plinskog goriva u automobile. Ostali prihodi proračuna ostvareni su u skladu s planiranim iznosom, osim prihoda od imovine čije je ostvarenje u prva četiri mjeseca 2008. godine bilo iznad planiranog, i to zbog uplate dobiti HNB-a u iznosu većem od očekivanog.

... uz suzdržan rast rashoda

Ukupni rashodi konsolidirane središnje države u prva su četiri mjeseca 2008. godine iznosili 36,1 milijardu kuna, uz međugodišnji rast od 6,3 posto. Najveći iznos proračunskih sredstava utrošen je na socijalne naknade koje su činile čak 45,0 posto ukupnih rashoda proračuna. Međugodišnji rast rashoda za socijalne naknade iznosi 6,1 posto, a sredstva su najvećim dijelom utrošena na mirovine i zdravstvo, prvenstveno na bolničku zdravstvenu zaštitu i primarnu zdravstvenu zaštitu. Naknade za dječji doplatak, porodiljne naknade, naknade nezaposlenima te trajna prava branitelja i dalje čine velik dio rashoda za socijalne naknade. Sljedeći po visini su rashodi za naknade zaposlenima na koje je u prva četiri mjeseca utrošeno 9,8 milijardi kuna, što čini međugodišnji rast od 6,8 posto.

Izvor: Ministarstvo financija.

Rashodi za korištenje dobara su se s iznosom od 2,8 milijardi kuna zadržali blizu prošlogodišnje razine. Uz materijalne rashode, značajnu stavku ovih rashoda čine i sredstva iz fondova Europske unije budući da se njihov najveći dio koristi za intelektualne usluge koje su dio rashoda za dobra i usluge. Rashodi za subvencije su porasli 22,3 posto na međugodišnjoj razini. Veći dio subvencija (55,4 posto) utrošen je na subvencije trgovačkim društvima izvan javnog sektora, prvenstveno za subvencioniranje poljoprivrede. Subvencioniranje Hrvatskih željeznica je najvažnija stavka subvencija trgovačkim društvima u javnom sektoru, a značajnije su subvencije dobila brodogradilišta te obrt, malo i srednje poduzetništvo. Rashodi za kamate su porasli za 3,5 posto.

Povećanje neto državne imovine...

Neto nefinancijska imovina konsolidiranog proračuna središnje države je u prva četiri mjeseca 2008. povećana za 1,7 milijardi kuna, od čega se najveći dio odnosi na nabavu dugotrajne imovine u okviru izvanproračunskih fondova. Neto financijska imovina se povećala za 2,73 milijarde kuna, od čega 2,66 milijarde na poziciji novac i depoziti, uglavnom kao posljedica tekućeg viška prihoda nad rashodima.

... uz umjereno zaduživanje

Neto obveze konsolidiranog proračuna središnje države su u prva četiri mjeseca 2008. iznosile 331 milijun kuna. Pri tome su domaće obveze narasle za 729 milijuna kuna, dok su se inozemne smanjile za 398 milijuna kuna. Domaće obveze nastaju prvenstveno zaduživanjem, uz istovremenu otplatu domaćih zajmova i obveznica dospjelih na naplatu. Inozemne obveze su smanjene otplatom zajmova u iznosu od 802 milijuna kuna, a zabilježeno je i novo zaduživanje u iznosu od 404 milijuna kuna.

Rebalans proračuna za 2008. godinu

Rebalansom proračuna iz srpnja ove godine povećani su prihodi konsolidirane središnje države za 2,5 milijardi kuna prvenstveno zbog očekivanog povećanja naplate prihoda do kraja godine. Tome je najviše pridonio rast planiranih poreznih prihoda od PDV-a, prihoda od poreza na dobit, socijalnih doprinosa te prihoda od imovine. Rebalansom su smanjeni očekivani prihodi od trošarina, i to zbog njihovog slabijeg ostvarenja, te prihodi od poreza na dohodak s obzirom na najnovije zakonske izmjene. Budući da se Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (čime se osnovni osobni odbitak povećava s 1.600 na 1.800 kuna) smanjuju sveukupni prihodi od poreza na dohodak, izvršit će se dodatna raspodjela poreza na dohodak jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Gradovima i općinama će se udio u porezu na dohodak povećati za 3 postotna boda, a županijama za 0,5. Rashodi proračuna su povećani za 2,8 milijardi kuna, od čega je najviše usmjereno na povećanje rashoda za zdravstvo te uvođenje potpora stanovništvu i gospodarstvu radi smanjenja utjecaja rasta cijena energenata. Uz to, dodatna su sredstva osigurana i za povećanje strateških robnih zaliha, programe potpore razvoja industrije i programe regionalnog razvoja, pojačani razvoj turizma te modernizaciju pravosudnog sustava. Deficit će se prema rebalansu proračuna financirati prvenstveno domaćim zajmovima i izdavanjem obveznica na domaćem tržištu, dok će se u manjoj mjeri država zaduživati na inozemnom tržištu.